

Verontrusten verboden

Andri Binsbergen

Eén van de nieuwe bepalingen in de gewijzigde Vogelwet 1936, is het verbod van artikel 5 tot het opzettelijk verontrusten van beschermde vogels. Deze bepaling is in de wet opgenomen omdat de EG-Vogelrichtlijn dat voorschrijft.

De vraag is hoe sterk zo'n verbod in de praktijk is. Naast een verbod tot verontrusten is al langer een verbod tot het verstoren van nesten in de Vogelwet opgenomen. Een verbod om beschermde vogels op of bij het nest te fotograferen, zoals dat in sommige andere landen bestaat, ontbreekt echter.

Internationaal

De EG-Vogelrichtlijn van 1979 schrijft voor dat in de nationale wetten van de lidstaten een verbod moet worden opgenomen om vogels met name gedurende de broedperiode, opzettelijk te storen, voor zover een dergelijke storing, gelet op de doelstellingen van de richtlijn, van wezenlijke invloed is. De toevoeging '*voor zover een dergelijke storing... van wezenlijke invloed is*' is in de Vogelwet 1936 niet opgenomen omdat de interpretatie daarvan in de praktijk problemen zou opleveren. Want wie bepaalt of de storing van wezenlijke invloed is? en wat is 'wezenlijk'?

Vrijstelling

Artikel 10, derde lid, van de Vogelwet geeft de mogelijkheid van het verstoringsverbod af te wijken. Dit artikel luidt als volgt:

'Indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan het opzettelijk verontrusten van beschermde vogels, is het verbod in artikel 5 voor zover het daarop betrekking heeft, niet van toepassing op degene die opzettelijk beschermde vogels verontrust:

- a. in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid,
- b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer,
- c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of
- d. ter bescherming van flora en fauna'.

Deze bepaling volgt op de bepaling dat vergunning kan worden verleend voor het vangen of doden van beschermde vogels om één of meer van de onder a tot en met d genoemde redenen. En dat onder het motto dat altijd eerst moet worden geprobeerd 'lastige' vogels te verjagen of de schade anderszins te voorkomen voordat eventueel tot rigoureuze maatregelen wordt overgegaan.

Verstoring van nesten

Het verbod om nesten van beschermde vogels te verstoren bestond reeds langer. Er is nu aan toegevoegd dat het verboden is hun nesten opzettelijk te vernielen, te beschadigen of weg te nemen. Deze bepaling is vooral van belang voor nesten die in volgende jaren door de zelfde of door een andere soort opnieuw kunnen worden gebruikt. In Het Vogeljaar van april 1995 (jaargang 43, nummer 2, bladzijden 58 en 59) ben ik daar uitgebreid op ingegaan. Ik vermeld het verbod om nesten te verstoren hier omdat het aansluit op het verbod om te verontrusten.

Praktijk

Wat betekent het verbod om beschermde vogels opzettelijk te verontrusten voor mensen die in-

ventariseren, nestkasten controleren, vogels observeren of fotograferen?

Bij de behandeling van de wetswijziging in de Tweede Kamer zei de toenmalige bewindsman, staatssecretaris Gabor van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), dat de intentie van degene die bezig is om verontrusting van in het wild levende dieren te veroorzaken, bepalend moet zijn. Worden dieren verontrust als gevolg van handelingen die niet de bedoeling hebben dieren te verontrusten, dan is er geen sprake van een verboden handeling. Van geval tot geval moet dus worden bekeken wat de bedoeling van de 'verstoorder' is. Naar mijn mening moet het echter altijd zo zijn dat verontrusting, 'voor zover die van wezenlijke invloed is', om de woorden van de Vogelrichtlijn te gebruiken, ook strafbaar is als zij wordt veroorzaakt door onzorgvuldig optreden van een vogelfotograaf, inventarisator of bijvoorbeeld ringer. Juist iemand die de vogels kent en weet dat ze gevoelig zijn voor verontrusting, zal er mijns inziens op mogen worden aangekeken als door zijn optreden verontrusting die van wezenlijk belang is, optreedt. Een ieder zal dat in gedachten moeten houden als hij met wilde vogels bezig is.

Dan blijft nog de vraag hoe je verontrusting door 'leken' moet tegengaan en hoe je ertegen kunt optreden. Ook daarbij is mijns inziens voorkomen van belang. Als iemand van tevoren weet dat bepaalde vogels - ik denk bijvoorbeeld aan Kraanvogels op een pleisterplaats - gevoelig zijn voor verontrusting en hij verontrust de vogels toch omdat hij er te dichtbij komt, dan is er in mijn visie wel degelijk sprake van een overtreding. Het lijkt mij dan ook nuttig op plaatsen waar dat zinvol is het publiek ervoor te waarschuwen dat zij de Vogelwet overtreden als zij vogels verontrusten.

Nestfotografie

Al sinds jaren neemt Het Vogeljaar geen foto's op van vogels die op of bij het nest zijn gefotografeerd, tenzij het gaat om foto's die stammen uit de tijd dat er praktisch alleen vanuit een schuil-

Korhoenders vallen onder de Jachtwet.

Foto: Erwin van Laar.

tent bij het nest kon worden gefotografeerd. Ook andere bladen volgen die lijn, maar daarin lijkt de klad te komen, want steeds vaker zie je weer nestfoto's. Zeker als de schuiltent dicht bij een nest wordt opgesteld, is er haast altijd sprake van verontrusting, en omdat de fotograaf dat weet, is die opzettelijk. Wat dat betreft is de Vogelwet nu sterker dan voor de wijziging toen er alleen een verbod op het verstoren van nesten bestond.

Overigens zullen ook grondgebruikers, die toestemming zullen moeten geven voor het plaatsen van een schuiltent, die toestemming moeten weigeren als er geen absolute garantie bestaat dat er geen vogels worden verontrust.

Jurisprudentie

Zoals uit het vorenstaande volgt, is het niet mogelijk absolute duidelijkheid te geven over de reikwijdte van het verbod tot het opzettelijk verontrusten van beschermde vogels.

De duidelijkheid zou kunnen worden vergroot door uitspraken van rechters, maar om van voldoende waarde te zijn, zouden dat uitspraken van de Hoge Raad moeten zijn. Dergelijke 'jurisprudentie' bestaat echter nog niet. Wij zullen het daarom moeten doen met het houvast dat de Vogelwet ons biedt.

Nogmaals onbeschermde vogels

Wat hiervoor beschreven is, geldt niet voor onbeschermde vogels van de Vogelwet. Op dit ogenblik zijn de Huismus, de Spreeuw, de Kokmeeuw en de Zilvermeeuw echter alleen buiten de broedtijd onbeschermd. In de broedtijd gelden de bepalingen daarom óók voor die soorten.

Overigens wil ik terugkomen op mijn artikel over onbeschermde vogels in het nummer van Het Vogeljaar van augustus 1995 (jaargang 43 (4): bladzijden 160 en 161). Ik kreeg daarop een reac-

tie van een van de lezers, die mij erop wees dat ik had verzuimd de Kauw als onbeschermde vogelsoort te noemen. Het spijt mij dat ik deze en mogelijk andere lezers in verwarring heb gebracht. Het artikel ging echter over de vogels waarop de Vogelwet van toepassing is. De Kauw behoort tot het 'wild' van de Jachtwet. Ik had dat beter kunnen vermelden omdat kennelijk niet iedereen dat doorhad. Daarvoor mijn excuses. Ik wil het goed maken door een volledige opsomming te geven van de Jachtwetsoorten.

Soorten in de Jachtwet

Sinds de wijziging van de Jachtwet die in 1994 van kracht werd, behoren de volgende soorten tot het wild: Fazant, Korhoen, Patrijs, Houtsnip, Rietgans, Kleine Rietgans, Kolgans, Grauwe Gans, Canadese Gans, Brandgans, Rotgans, Smient, Krakeend, Wintertaling, Wilde Eend, Pijlstaart, Zomertaling, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Toppereend, Meerkoet, Goudplevier, Bokje, Watersnip, Houtduif, Zwarte en Bonte Kraai, Roek, Kauw, Vlaamse Gaai en Ekster. Op Houtduif, Zwarte Kraai, Kauw en Ekster is het hele jaar de jacht geopend. Op enkele soorten is helemaal geen jacht geopend (Korhoen, Kleine Rietgans, Canadese Gans, Brandgans, Rotgans, Zomertaling, Goudplevier, Bokje, Bonte Kraai en Roek) en op de rest kan een deel van een jaar worden gejaagd.*)

Slot

Na de artikelen die ik tot nu toe over de gewijzigde Vogelwet 1936 in Het Vogeljaar heb geschreven, rest mij weinig stof meer voor verdere bijdragen over de wetgeving. In een volgend nummer zal ik de valkerij behandelen. Mochten er lezers zijn die met vragen zitten die voor behandeling in Het Vogeljaar in aanmerking komen, dan zijn zij welkom.

■ Andri Binsbergen, Schoolstraat 16, 1794 AS Oosterend, Texel, telefoon (0222) 31 84 70.

*) Inmiddels heeft de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij bekendgemaakt in 1996 niet meer de jacht te zullen openen op Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Toppereend, Pijlstaart, Wintertaling en Watersnip.